

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön (YTHS) lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Viite: Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntopyyntö HE 145/2018 vp

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö (YTHS) lausuu seuraavan:

Esityksen tavoitteista ja keskeisistä ehdotuksista

Esityksen tavoitteena on turvata korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti ja parantaa palvelujen laatua ja saatavuutta.

Lakiesityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta. Sen mukaan kaikkien korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut järjestäisi Kansaneläkelaitos ja opiskeluterveydenhuollon valtakunnallisena tuottajana toimisi Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö. Uudistuksen myötä YTHS:n palvelut laajenisivat koskemaan nykyisten yliopisto-opiskelijoiden lisäksi ammattikorkeakouluopiskelijoita. Ehdotetussa laissa säädettäisiin opiskeluterveydenhuollon rahoituksesta ja osana kokonaisrahoitusta opiskelijoiden maksamasta pakollisesta terveydenhoitomaksusta.

YTHS pitää muutosta lähtökohtaisesti positiivisena.

YTHS pitää tarkoituksenmukaisena lakiesityksen linjausta korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä YTHS-mallin mukaisena.

YTHS pitää kannatettavana, että korkeakouluopiskelijoita tarkastellaan omana ryhmänään sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen uudistuksessa. On tärkeää, että opiskelijoiden palveluita kehitetään myös jatkossa ikäryhmän erityistarpeet ja elämänvaihe huomioiden ja että palveluita toteutetaan opiskeluterveydenhuoltoon perehtyneiden ammattilaisten toimesta. Selkeä ja riittävän väestöpohjan kokonaisuus antaa mahdollisuuden kehittää kustannustehokkuutta ja asiakaslähtöisyyttä edistäviä digitaalisia ja muita palveluita koko ko. väestöryhmälle.

YTHS toteaa, että opiskeluterveydenhuollon palvelukokonaisuuden tarkoituksena on tukea ja ylläpitää korkeakouluopiskelijoiden opiskelukykyä ja saattaa opiskelijat hyväkuntoisina työelämään. Opiskeluterveydenhuollon palveluissa tulee korostua terveysongelmien ennaltaehkäisy, myös yhteisöterveydellisiä menetelmiä hyödyntäen. Lakiesitys mahdollistaa tämän.

YTHS toteaa, että opiskeluterveydenhuollon lakimääräinen sisältö tulee tuottaa samansisältöisesti koko maassa korkeakouluopiskelijoiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi valtakunnallisesti.

Erikoislääkäripalvelut

YTHS pitää kannatettavana esitykseen sisältyvää ehdotusta terveydenhuoltolain muutoksesta, jossa opiskeluterveydenhuoltoon kuuluisi mielenterveyden hoitopolku sisältäen myös psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto.

Kansainväliset vaihto-opiskelijat

YTHS ymmärtää kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden siirtämisen maakunnan järjestämien palvelujen piiriin liittyvän laajempaan ratkaisuun EU-lainsäädännön tulkinnasta.

YTHS on jo pitkään kehittänyt suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen lisäksi englanninkielisiä palveluitaan. Lakiesityksen mukaan YTHS:lle jäisi edelleen asiakkaiksi englanninkielisiä tutkinto-opiskelijoita, joten materiaalit tullaan jatkossakin tuottamaan heitä varten.

YTHS kannustaa, että selvitetäisiin mahdollisuus, jolla maakunnat voisivat hyödyntää YTHS:n palveluita kansainvälisille vaihto-opiskelijoille. Samalla opiskelijoilla säilyisi mahdollisuus kuulua YTHS:n yhteisöterveyspalvelujen piiriin.

Rikosoikeudellinen virka- ja vahingonkorvausvastuu

YTHS yhtyy oikeuskanslerin 4.4.2018 antamaan lausuntoon Dnro OKV 18/20/2018, jossa kiinnitetään huomiota rikosoikeudellisen virkavastuun johdonmukaiseen soveltamiseen.

Hallituksen esityksessä 36 §:ssä ehdotetaan, että Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palveluksessa oleviin henkilöihin tai alihankinnan tilanteissa alihankkijan henkilöstöön sovelletaan rikoslain (39/1889) 40 luvun mukaisia rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilöiden suorittaessa laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Rikosoikeudellisen virkavastuun soveltaminen työsuhteisiin työntekijöihin tulisi olla rikoslain 40 luvun 12 §:n soveltamisalasäännöksestä ilmenevin tavoin rajoitettua tai joka tapauksessa yhdenmukaista maakunnan palveluksessa olevien työntekijöiden kanssa. Tätä soveltamislinjaa tulisi noudattaa sekä Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön palveluksessa oleviin henkilöihin että mahdollisten alihankkijoiden työntekijöihin.

Opiskeluterveydenhuolto ja kiireellinen sairaanhoito

YTHS pitää tärkeänä päällekkäisten palvelujen välttämiseksi ja resurssien tehokkaaksi järjestämiseksi, että laissa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta erotetaan selvästi opiskeluterveydenhuoltoon kuuluva sairaanhoito maakunnalle tai sairaanhoitopiirille kuuluvasta terveydenhuoltolain (30.12.2010/1326) 50 §:n mukaisesta kiireel-

lisestä sairaanhoidosta. Opiskeluterveydenhuollossa ei ole tarkoituksenmukaista noudattaa hoitotakuussa määriteltyä välitöntä yhteydensaantia terveysasemalle.

Kertaluonteiset investointikustannukset

YTHS kiittää, että talousarvioesityksessä osoitettiin YTHS:n toiminnan laajentumisen kustannuksiin kolme (3) miljoonaa euroa vuodelle 2019. YTHS pitää kuitenkin tärkeänä, että laajentumisesta aiheutuvia kustannuksia voidaan toimeenpanon edetessä tarpeen vaatiessa tarkastella uudelleen, jotta laajentuminen voidaan palvelun laadun kärsimättä toteuttaa.

Lopuksi

YTHS pitää esitettyä lainsäädäntöä kannatettavana ja tarpeellisena. YTHS kykenee esitetyn lainsäädännön myötä tuottamaan korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti ja laadukkaasti yhdenvertaisella ja kustannustehokkaalla tavalla. YTHS toteaa, että yhteistyö palvelujen rajapinnoissa maakuntien kanssa tulee olemaan yhtä tärkeää kuin nykyään yhteistyö kuntien kanssa. YTHS pystyy toimimaan hyvässä yhteistyössä jatkossa myös maakuntien ja erikoissairaanhoidon kanssa.

YLIOPPILAIDEN TERVEYDENHOITOSÄÄTIÖ

Katariina Poskiparta
toimitusjohtaja

Päivi Metsäniemi
johtajaylilääkäri